

siirtyminen aikuisuuteen ongelmallista. Monet ongelmat paikantuivat maskuliinisuuden kapeaan määrittelyyn kulttuurissamme ja siitä seuraaviin vaikeuksiin sopeutua vallitseviin arvoihin ja koulunkäyntiin. Tytöt pystyivät paremmin hyötymään sekä alakulttuurin että valtakulttuurin tarjoamista mahdollisuuksista.

Kahvin jälkeen käsiteltiin nuorten parissa tapahtuvaa toimintaa. Lealiisa Kämäri Lahdesta kertoi Kreisit Tytöt -projektista. Projekti on tarkoitettu alle 16-vuotiaille tytöille ja sen tavoitteena on ennaltaehkäistä

päihdehaittojen syntymistä, tukea nuoren sosiaalisesti hyväksytyä käyttäytymistä ja kohtaa tyttöjen itse- ja omanarvontuntoa. Tytöt sitoutuivat päihteettömyyteen projektin ajaksi.

Raimo Valkonen kertoi Nuorten päihdepysäkki -nimisen hoidon kokemuksista Tampereella. Toiminnan juridisena kehyksenä on lastensuojelulaki, joka mahdollistaa myös vastentahtoisen hoidon. Asiakkuudelle asetetaan kuitenkin se ehto, että lapsen vanhemmat eivät vastusta hoitoa. Noin viisi kuukautta toimineen pysäkin

asiakkaat ovat lastensuojelun moniongelmaisia ja päihteiden sekakäyttäjiä. Hoito muodostaa päihteettömän parin kolmen viikon jakson, jonka aikana yritetään vaikuttaa ennen kaikkea nuorten sosiaaliseen riippuvuuteen jengistä. Asiakkaita on tähän mennessä ollut 25 ja tällä hetkellä pysäkillä on kuusi lasta.

Aika loppui seminaarissa kesken, sillä pohdittavaa olisi näiden kiinnostavien alustusten pohjalta ollut runsaasti.

MARJA HOLMILA

KOSTEAN TIEDONVÄLITYKSEN LYHYT HISTORIA

Kun astuin julkisen sanan remmiin 60-luvun loppupuolella ja ihan vakavissani 70-luvun alussa, vallitsi viinan ja tiedonvälityksen kesken huuruinen ja rasvankäryinen symbioosi: firmojen ja myös julkisyhteisöjen edustajiin oli iskostunut vakaa käsitys valkosipulivoi- napilla kruunatun ensiluokkaisen sisäfileen ja kohmeisen snapsin ihmeitä tekevästä vaikutuksesta tiedon perilleme- noon niin lehtien palstoille kuin monopoliradion isännöimään eetteriin.

Vuosien saatossa tämä käsituskanta tiedonkulun tarpeellisenä pidetystä liukastuttamisesta pitkäräpäisen jaloilla tuotteilla kuivui ja siinä sivussa myös tervehtyi – luoja kiitos. Kahviin ja kivennäisvee- teen päätyneessä kehityskaa-

ressa oli kuitenkin tarvis vuosien varrella käydä läpi kaksikin kipeän (kanta)pään kautta opittua tiedon työtuomisen mallia.

Näistä tiedottamisrituaaleista ensimmäinen oli toimittajien maksalle, perhe-elämälle ja myös työsuhteen jatkuvuudelle kaikkein rasittavin. Kovilla olivat myös firmojen ja kunnalliselämän lobbarit, joiden päätehtävänä monistekansioiden jakelun ohessa oli vastata info-pöydän notkuvuudesta, varsinkin kurkunkostukepuolella, hamaan aamuyöhön asti.

Tiedon kuluttaja puolestaan saattoi vain aavistella salaperäisen toimittajaelämän boheemiutta – siinä sivussa hän kuitenkin kummeksui päivittäisen sanomalehtensä uutisvälityksen ilmiselviä viiveitä tai maa-

kuntakatsauksesta pihalle päässeitä tajuamattomia ajatuksenjuoksuja.

70-luvun yritysmaailman rakkaiden ökyvuosien tiedotustilaisuudet alkoivat pääsääntöisesti Turun tuomiokirkon kellon kajautettua perinteiset 12 moikaustansa. Tuolla lyömällä ajan alkoholilaki kun salli terävien sisäänkantamisen. Tuomiokirkon äänimerkistä alkanut taritseminen päättyikin tavan takaa tiedotuspaikan yökerhon pikkutuntien valomerkkiin – tai useasti ei päättynyt ollenkaan. Tampereella kun parhaimmillaan siirryttiin remuavana joukkona Laukontorille mustamakkara- jatkoille, edelleenkin auliiden isäntien piikkiin...

Tämän kaiken raadollisuuden jo etukäteen aavistellut, edellisen iltavuoron solidaarinen toimitussihteeri, lehtitalossa jos toisessakin, olikin varautunut alaisensa humutoimittajan tavanmukaisen pitkään infoon ja täytti suurelleen uutiselle etukäteen varatun tilan ajattomalla hömpällä.

Tuohon aikaan oli nimittäin tapana seurueen arvovaltaisimman ja ikääntyneimmän journalistin aloitteesta kollegiaalisesti sopia, että isäntien tarjoama uutinen hoideltaisiin vasta ylihuomiseen julkaisuun. Voi sitä, yleensä vihreätä, uraansa noihin aikoihin aloitellutta ja siten huuruisissakin kuvioissa kokematonta kynäniekkaa, joka vaivihkaa kahvin ja konjakin tietämissä lukaisi servetin reunaan taiteilemansa uutisen toimituksen vastaanottajalle kapakan narikan puhe-linkopista ja päälle päätteeksi hoiteli taksilla filmirullankin lehtitaloon, verekseltään seuraavan aamun aviisin tarpeisiin.

Tällainen välistävetämiseksi koettu toiminta sai seuraavan aamun krapuloissaan tuskiteloiden virkaveljien ja -siskojen taholta osakseen syvää halveksuntaa. Tähän toverituomioistuimeen liittyivät täysin rinnoin myös ääniyhtiön arvokkaan, sveitsiläisvalmisteisen Nagra-nauhurin tai lasien kilinää ja jonninjoutavia sisältäneen äänikelansa hukannut uutisväki.

Tiedonkulun hitautta, ontuvuutta ja jopa suoranaista virheellisyttä päätyivät loppujen lopuksi vuosien saatossa kummeksimaan paitsi tiedon kulluttajat myös tiedonvälitystalo-

jen vastaavat pamput sekä ennen kaikkea itse lobbarit, loppu uupuneina. Julki saatujen palstamillimetrien määrät, kuvat tai ääniviestintä eivät lainkaan olleet odotetussa suorassa suhteessa tarjolle asetettujen viskigrogien määrään, vaan pikemminkin päinvastoin. Perskänni ei loppujen lopuksi toimittajien muistia parantanut tai valokuvia terävöittänyt. Ja etut tiedoteprujutkin olivat perinteisesti unohtuneet viimeistään isäntien tilaamaan kotikyytiksi.

Tiedonkulun voitelussa päädyttiin arvioni mukaan 70-luvun loppupuolella järkisyistä vaiheeseen kaksi: tekstit ja yleensä myös valmiit mustavalkokuvat jaettiin sopuliväelle aamutuimiin kahvin ja kinkkuvoileivän kera yrityksen johdokunnan kokoustiloissa. Jake-lun yhteydessä viidakkorumpu viestitti kuitenkin tiedotusväen korvasta korvaan ilosanomaa loistohotellin lölytiloista tai firman ikiomasta rantasau-nasta, joka olisi kuumana arvonn toimittajien itsensä tai valtion virastoissa noudatettavan työajan päätyttyä.

Työ ensin ja huvi sitten!

Näin taattiin informaatiomateriaalin perillemeno tuoreeltaan; uudistunutta käytäntöä tietenkin ihmettelivät tiedotusvälineiden talouspuolen haukat, joiden mielestä ylityötunteja kertyi edelleenkin tarpeettomalla tavalla. Samansuuntainen jupina tärvätystä vapaaajasta kuului myös perheellisen toimittajaväen kotitahoilta.

Ei ollut siis hyvä näinkään.

Samaan aikaan yrityselmä alkoi supistella edustamiseen ohjattuja varojaan, jos ei nolville, niin varovaisesti reivaten toisille, entistä arvovaltaisem-

mille ja korkoa paremmin tuotaville tahoille. Toimittajakunnan maksa oli todettu liian kestäväksi.

Nyt elämme tiedonvälityksen käytännön organisoinnissa periodia kolme:

Näinä uusmoralismin ankeina aikoina yritysmaunon kiu-kaat ovat rivitoimittajilta liki pääsääntöisesti kylmenneet eikä firma enää tarvitse huppeimmaankaan vientikauppan-sa julkistamiseksi rekkakuor-mallista janojuomaa. Sisäfileet ovat vain hyvien herrojen ja heidän klubisyöttötiläidensä herkkua.

Kerrottava uutinen välittyy teollisuusmaisiin viestintävälineisiin rivitoimittajien työpöydille telefaxien, tietokoneiden ja STT:n yhteistyönä, embargoajankohdan saattelemana.

Myös kuvapuoli hoituu yhdessä suhauksessa sähköisesti, tai sitten toimitus saa hyvissä ajoin kädestä käteen valittavakseen ja seulottavakseen ensiluokan visuaalimateriaalin väreissä tai ilman, kohta kaiketi kolmiulotteisenakin.

Lisäkysymyksiin vastaa yliopistot käynyt rutinoitu, kaikkiin kompiin varautunut ammattitiedottajien föönattu kaarti, joka auliisti tarvittaessa faxaa lisää käyriä, karttoja ja tilastoja. Viime hetken tiedontarkistukset hoituvat myöhäistunteinakin kännyköiden välityksellä ilman perinteisiä konjakkierroksia ja paksumahaisia sikareita.

Aika entinen ei koskaan enää palaa?

KARI SOPPI